

2. Завдання: шкала Ставлень «Чиносять шкоду зайці?»

Довідка. Зайці можуть завдавати істотної шкоди дачним господарствам, особливо взимку, коли земля покривається снігом і немає зеленої рослинності. Тоді вони здійснюють набіги на порожні дачні ділянки і об'їдають кору дорослих фруктових дерев, поїдають залишки рослинності з городу, сіно, згризують або ушкоджують пагони і кущі, ласують молодими деревцями. Часто це призводить до загибелі рослин. На садових ділянках найбільше зайці люблять гризти кору.

Сучасний урок – це урок, на якому створюються реальні умови для інтелектуального, соціального, морального становлення особистості. Це урок, на якому дитина відкриває світ природи, набуває досвіду в її дослідженні, шукає відповіді на запитання, спостерігає за

навколишнім світом, експериментує і створює навчальні моделі, виявляє допитливість та отримує радість від пізнання природи; опрацьовує та систематизує інформацію природничого змісту, отриману з доступних джерел, і представляє її у різних формах; усвідомлює розмаїття природи, взаємозв'язки її об'єктів та явищ, пояснює роль природничих наук і техніки в житті людини, відповідально поводить у навколишньому світі; критично оцінює факти, поєднує новий досвід з набутих раніше і творчо його використовує для розв'язування проблем природничого характеру.

Які інструменти розвитку наскрізних умінь обрати? Це цілком залежить від учителя та від завдань, які він ставить перед собою. У будь-якому разі головне завдання – продемонструвати дітям, наскільки важливо (а також цікаво!) не просто отримувати знання, а й застосовувати їх на практиці.

Валентина СІДЛЕЦЬКА,
директорка Старокостянтинівської
загальноосвітньої школи I-III ступенів №1

Пілотна школа: нові підходи, сучасна методика

Чотири роки тому стартувала реформа загальної середньої освіти в Україні. Головна мета у розбудові Нової української школи – це забезпечення кожній дитині рівного доступу до якісної повної загальної середньої освіти та безпечне, сучасне, здорове, комфортне, інклюзивне та мотивувальне для всіх учасників освітнього процесу середовище.

Перші спроби творення НУШ робили «піонери – пілотники». Потрапивши у сотню пілотних шкіл України, наша Старокостянтинівська ЗОШ I-III ступенів №1 успішно завершила пілотування нових підходів до організації освітнього процесу в початковій школі, метою якого було розробити, науково обґрунтувати та експериментально перевірити навчально-методичне забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової освіти. І нам це вдалося. Сьогодні можна сказати, що пілот – це не лише нові підходи, нові сучасні методики, створення моделі нового здобувача освіти, розвивальне, навчальне освітнє середовище, а й багатий досвід, нові знання, уміння, взаємопідтримка та взаємодопомога, знайомство з талановитими, творчими колегами.

Участь закладу в експериментальній діяльності вплинула позитивно на всіх. Ніби якийсь інноваційний вихор влетів у наш колектив, й ідеї НУШ почали поширюватися у всіх класах початкової школи ще у 2017 році. Слова Конфуція стали для нас рушійною силою: «Якщо ми навчатимемо сьогодні так, як навчали вчора, ми вкрадемо в дитини завтра». НУШ це – нові можливості зацікавити

сучасних динамічних дітей. Ми усвідомлювали, що на нас лежить велика відповідальність: чи полюблять Нову українську школу діти, чи підтримають її батьки учнів, чи зміниться якість освіти взагалі. Завжди важко бути першопрохідцями, але водночас це дуже цікаво.

Основною новацією в проєкті є структурування змісту освіти на засадах інтегративного підходу у навчанні. Процес інтеграції полягав у взаємозв'язку змісту, методів і форм роботи. Однією з оптимальних моделей була інтеграція навколо теми чи проблеми під час тематичних днів і тижнів. Що дала інтеграція?

Інтеграція дозволила уникнути дублювання інформації на різних уроках і, водночас, розглянути аналогічний матеріал з різних боків, за допомогою різних дидактичних засобів. Таким чином забезпечувалася збалансованість у сприйманні інформації різних освітніх галузей, психологічно комфортна атмосфера навчальних занять. Інтеграція дала змогу дітям сприймати предмети і явища цілісно, різнобічно, системно та емоційно.

Новий цікавий інтегрований курс «Я досліджую світ», що є родзинкою в пілоті, це – тісне переплетення математики, української мови, природознавства, історії, основ здоров'я, трудового навчання. Він має виховне, розвивальне і навчальне спрямування. Тут відбувається підготовка дитини до життя. Подібні уроки мають більш практичний характер, адже здобутий досвід діти можуть застосовувати в подальшому. Формується правильна поведінка у

природі, суспільстві. Ці уроки – особливі. Проходили вони надзвичайно цікаво. Діти їх дуже полюбили. Ще однією новою особливістю навчального процесу НУШ є те, що кожен навчальний день здобувачів освіти пілотних класів розпочинався з улюбленої вже для них ранкової зустрічі.

Організація освітнього процесу в експериментальних класах здійснювалася з обов'язковим дотриманням наступності у впровадженні інноваційних форм і методів взаємодії учнів, учителів, батьків шляхом упровадження не лише інтегрованого, але й діяльнісного та компетентнісного підходів. При плануванні роботи вчителі керувалися Новим державним стандартом початкової загальної освіти. Їм регулярно пропонувалися модельні програми, в яких конкретизувався навчальний зміст та розподіл конкретних очікуваних результатів. На основі модельних програм педагоги розробляли свої програми. Кожен з учителів проекту був педагогічно автономний. Адже вони були вільні у доборі методів та прийомів, які допомагали досягти кінцевої мети. Сподіваюся, що це стимулювало їх творчий потенціал.

В експериментальних класах був досить розширений освітній простір. Діти чимало часу проводили за межами не лише школи, а й міста та області (Хмельницький, с.Самчики, Меджибіж, Вінниця, Кам'янець-Подільський, Хотин, Київ та ін.). Це дозволило розширити знання, опанувати певні життєві компетентності дітей та побачити життя, яке вирує за межами школи.

НУШ – це партнерство у навчанні, тісна співпраця з батьками. Батьки учнів – перші помічники вчителя. Їх залучали до навчання, позакласних заходів, проведення квестів, організації екскурсій, оформлення освітнього середовища, наповнення учнівських портфоліо, тощо. Батьки підтримують нововведення в освіті.

Впродовж усього періоду пілотна команда закладу інформувала громадськість та педагогічну спільноту про

особливості навчально-виховного процесу в експериментальних класах, проводила відкриті уроки, майстер-класи. Нами створено два методичні кейси на допомогу вчителю НУШ.

З 2017 до 2021 рр. шкільна пілотна команда навчала і систематично навчалася сама. Систематичні зустрічі, семінари-тренінги ХОІППО, всеукраїнські семінари (Київ), міжнародний семінар (Харків), регіональні (Рівне, Львів), семінари-практикуми при ХОІППО, вебінари, онлайн-курси, тренінги, науково-практичні конференції, регіональні (не)конференції для шкільних педагогів (міні-ЕдCamp) та інші сприяли професійному та особистому зростанню педагогів.

Перебуваючи в експерименті, ми постійно пам'ятали про важливі акценти Нової української школи: у центрі навчально-виховного процесу стоїть дитина. Навчання має приносити дітям задоволення, вони мають почуватись у школі вільно. Ми робимо все можливе, щоб у вихованців не згасала мотивація до навчання. Відтак, на думку колег, маємо випускників початкової школи іншої формації – комунікабельних, упевнених, креативних, які вміють працювати в команді, відносно критично мислити, знаходити вихід із ситуації, аналізувати, робити висновки, не боятися висловити думку, помилитися.

Безцінним є у здійсненні експериментальної діяльності впродовж чотирьох років глибокий супровід ХОІППО в особі координатора проекту в області Попика О.Ф. та нашого тренера, завідувачки навчально-методичним центром початкової та дошкільної освіти Галас А.В. Дякую за підтримку, завжди висококваліфіковану вчасну допомогу, поради, настанови.

Щире «спасибі» всім пілотним командам Хмельницької області. Дякую професійній долі за надану можливість співпрацювати разом з вами! Успіхів усім нам!

Надія КІШАН,
заступниця директора з навчально-виховної роботи
Славутського навчально-виховного комплексу
«Спеціалізована школа І-ІІІ ст., ліцей «Успіх»

Проектна діяльність у Новій українській школі

Проектне навчання забезпечує перехід від репродуктивного і знаннєвого підходів до продуктивності знань, отриманих у процесі мислення і практичної діяльності; від предметного освітнього процесу до побудови його в рамках логіки діяльності. Знання й уміння формуються в різному освітньому середовищі (закладі освіти, родині), різноманітних соціальних ситуаціях. Це процес індивідуальної самореалізації особистості, результатом якої є створення творчих продуктів.

Метод проектів завжди орієнтований на діяльність учнів – індивідуальну, парну, групову, яку здобувачі

освіти виконують протягом певного відрізка часу. Такий формат навчання передбачає залучення учнів до систематизації та набуття знань, створення власних продуктів. Він розвиває уміння критичного мислення, творчості, взаємодії, спілкування, розв'язування проблем, утілення педагогіки партнерства тощо. Проектний метод – це інструмент, який створює передумови для розвитку ключових компетенцій (вміння вчитися, інформаційно – комунікаційної, громадянської і соціальної, комунікативної, здоров'язбережувальної тощо) і самостійності учня в досягненні нового,